

A 250 éves

egri Líceum könyvtárai

Az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem tavaly novemberben ünnepelte 250. évfordulóját annak, hogy az intézmény központi épületében, a Líceumban, Eszterházy Károly (1725–1799) püspök rendelkezésére 1774-ben elkezdődött az oktatás. A jeles esemény alkalmából a Líceumban működő két bibliotéka, a Főegyházmegyei és a Tittel Pál Könyvtár – az intézmény történetével együttműködve – nagyszabású kiállítást rendezett.

Az oktatás történetének felidézése mellett igyekeztek bemutatni azt is, hogy a Líceumban szinte mindig működött könyvtár, amelynek alapvető feladata az oktatás támogatása volt. Ezt a feladatot hosszú ideig az Eszterházy püspök által alapított nyilvános – és az általa tervezett négy egyetemi fakultást kiszolgáló – mai Főegyházmegyei Könyvtár látta el. A bibliotéka 1814-ben kapta meg Fischer István (1754–1822) egri érsektől a főegyházmegyei rangot, ami funkciójában és gyűjtőkörében is változást hozott az intézmény számára.

Sokféle oktatási formában, több tudományterületet tanítottak a Líceum falai között. Az államosításig itt működött a papképzés és a jogi akadémia, 1852-től a tanítóképzés, amelyhez gyakorló elemi iskola is tartozott. 1828-ban rajziskolát szerveztek, de felsőkereskedelmi fiúiskola is volt a Líceumban. 1949-ben Debrecenből költözött Egerbe az a pedagógiai főiskola, amely a mai Eszterházy Károly Katolikus Egyetem közvetlen elődjének tekinthető. Mindig volt olyan könyvtári gyűjtemény, amelyet használhattak a diákok, a hallgatók és az oktatók.

Napjainkban a Líceumba belépők a „könyvtári ellátottság” szempontjából szerencsés helyzetben vannak, két – szervezetileg önálló – nyilvános gyűjteményt is használhatnak. A Főegyházmegyei Könyvtár régikönyves állományával, teológiai és az Egri Főegyházmegye történetével foglalkozó dokumentumokkal, a Tittel Pál Könyvtár pedig klasszikus egyetemi könyvtárként várja és szolgálja olvasóit, kutatóit.

A Főegyházmegyei Könyvtár 185 ezer és a Tittel Pál Könyvtár 250 ezer kötetes állománya tekintélyes könyvanyagot jelent. A két gyűjtemény értékét nemcsak a muzeális ritkaságok, bibliofil művek adják, hanem a napjaink tudományosságát tükröző, korszerű nyomtatott és online dokumentumok is.

Az egyetem öt karán a bölcsész szakok mellett természettudományi és gazdasági oktatás, valamint művészeti képzés is folyik. Az oktatásban kiemelt hangsúlyt kap a pedagógusképzés és a Neveléstudományi, valamint a Történelemtudományi Doktori Iskola.

A Főegyházmegyei Könyvtárat sokan talán elsősorban a barokk terméről ismerik, ami egyedülálló szépsége miatt érthető. Többek között olyan művelődés-történeti értékeket és különlegességeket őriz a könyvtár, mint a hazánkban található egyetlen eredeti Mozart-lelél, a világon három példányban ismert, ún. Dante-kódex (az Isteni színjáték latin fordítása) vagy Mikes Kelemen törökországi leveleinek eredeti kézírata.

Aki járt már a barokk könyvtárteremben, az nem felejtí az impozáns bútorokat, Kracker János Lukács (1719–1779) monumentális festményét és természetesen a polcon sorakozó, egységes Eszterházy-kötésbe kötött könyveket. Eszterházy Károly a 18. század második felében az általa tervezett négyfakultásos egyetemhez egy modern, a korabeli oktatás minden igényét kielégítő könyvtárat tervezett, gyűjtött és tett nyilvánossá. A könyveket szerető turistáknak és a kutatóknak egyaránt élmény, ha meglátogatják a gyűjteményt.

A Főegyházmegyei Könyvtár azonban nemcsak múzeum, állományába a friss kiadású szakkönyvekből is válogatnak a munkatársak. Gyűjtőkörének kiemelt területei: teológia, történettudomány, filozófia, esztétika, néprajz, nyelvészet és helytörténet.

„A Főegyházmegyei Könyvtár 185 ezer és a Tittel Pál Könyvtár 250 ezer kötetes állománya tekintélyes könyvanyagot jelent”

1793. december 28-án történt megnyitása óta az állomány gyűjtése folyamatos.

A könyvdokumentumok mellett számos időszaki kiadvány és kéziratgyűjtemény is az olvasók rendelkezésére áll. Az értékes kéziratos dokumentumokról nyomtatott katalógus is készült.

Online elérhető Corvina katalógusuk segítségével bárki tájékozódhat a könyvtár kínálatából. A tudományos kutatók mellett egyetemi hallgatók, szeminaristák, valamint helytörténészek látogatják elsősorban az intézményt, de természetesen bárki számára elérhető a könyvtár állománya.

A Tittel Pál Könyvtár névadója is kapcsolódik a Főegyházmegyei Könyvtárhoz és magához a Liceumhoz. Tittel Pál (1784–1831) a Liceumban tanult, ahol a teológia mellett matematikai és csillagászati ismereteket is szerzett. Felszentelése után a liceumi csillagvizsgáló, a Specula igazgatója lett. 1824 után a pesti egyetem professzora és a Gellért-hegyen lévő – azóta sajnos elpusztult – csillagda vezetőjeként tevékenykedett. Külföldi vásárlásaival, majd saját könyvtárával is gyarapította a Főegyházmegyei Könyvtár figyelemre méltó asztronómiai gyűjteményét.

A mai egyetem felsőoktatási szakkönyvtárának története 1949-ben kezdődött, amikor Debrecenből a Liceumba költözött a frissen megalakult Pedagógiai Főiskola. A könyvtár az évtizedek alatt folyamatosan szolgálta a népszerű és eredményes egri tanárképzést.

2011-ben lett a neve Tittel Pál Könyvtár, 2016-tól egyetemi könyvtár, 2021-től működik egyházi fenntartásban. Része a volt jászberényi tanítóképző gyűjteménye is,

az intézmény ma az egri egyetem önálló campusa.

A könyvtár mai állománya 250 ezer nyomtatott dokumentum, amelyet különböző elektronikus források, e-könyvek és több tízezer idegen nyelvű tudományos folyóiratot és monográfiát kínáló adatbázisok egészítenek ki. Corvina integrált rendszerükben a teljes állomány metaadatai elérhetők.

Az egyetemi könyvtárban is találhatunk egy kétezer kötetes muzeális gyűjteményt. Az ún. Churchill-könyvtár a Svájcban működő Churchill Alapítványtól érkezett 2006-ban. A mintegy 2200 kötetes állomány angol, német és francia nyelven mutatja be Winston Churchill munkásságát és a brit birodalom XX. századi történetét.

A Tittel Pál Könyvtár működteti az Egyetemi Archivumot, amelynek két eleme, az Intézményi Publikációk és a Disszertációk Repozitóriuma minősített repozitórium.

A hazai és nemzetközi egyetemi rangsorok ma meghatározzák a felsőoktatási intézmények életét. Egy egyetem mint oktatási és kutatási bázis tudományos teljesítményét a publikációk és az abban foglalt tudományos értékek, disszeminációját a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) alapján mérhetjük le. Az MTMT gondozása és folyamatos bővítése a Tittel Pál Könyvtár feladata. Jelenleg közel 1100 szerző több mint százezer publikációja van a gondjaira bízva.

Részt vesznek a könyvtárosképzésben és a könyvtárhasználati ismeretek oktatásában, a kutatástámogatás workshopok és egyéni konzultációk formájában történik. Egy egyetemi könyvtár hagyományos feladatain túl igyekeznek hatékonyan bekapcsolódni az egyetem mindennapi életébe is. A könyvtár (többnyire a Főegyházmegyei Könyvtárral közösen) aktív szereplője a hallgatói programoknak. Évek óta sikeresen vesznek részt az országos könyvtári rendezvényeken. Saját szervezésű ismeretterjesztő programjaik is népszerűek. Fiatal munkatársaik évek óta oktatói az egyetem Senior Akadémiájának.

Az épület adottságai lehetővé teszik, hogy a könyvtárban egyetemi tanórákat vagy nagyobb konferenciákat, könyvbemutatókat, műhelyfoglalkozásokat tartsanak.

A két könyvtár szerves része a Liceum kulturális turizmusának, idegenvezetéssel, különböző programokkal, a vendégeknek szóló információs füzetek összeállításával és művelődéstörténeti cikkek írásával is segítik a látogatókat. Együttműködnek a város közintézményeivel, de támaszkodhatnak az országos szakmai szervezetekre is. A két könyvtári gyűjtemény és az egri oktatás 250 esztendő összefonódása, a közös múlt a jövő tekintetében is bizakodóvá és elkötelezetté teszi a liceumi könyvtárakat és könyvtárosokat.

Balogh Ferenc – Gál Tibor

Fotó Szabó György

Fotó Balogh Ferenc